

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข

บทสรุปผู้บริหาร

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนแม่บทโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๑ กลุ่มน้ำ มีหมู่บ้านเป้าหมาย ๑๒๙ หมู่บ้าน ๒๔,๕๓๔ ครัวเรือน ตั้งอยู่ใน ๑๐ อำเภอ ใน ๗ จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน (กลุ่มน้ำแม่สะงา กลุ่มน้ำ แม่สะมาด ห้วยหมาก-กลาง) เชียงราย (กลุ่มน้ำคำ) เชียงใหม่ (กลุ่มน้ำแม่หาด กลุ่มน้ำปิงน้อย) น่าน (กลุ่มน้ำขุนน่าน) อุตรดิตถ์ (กลุ่มน้ำลี) พิษณุโลก (กลุ่มน้ำภาค) เลย (กลุ่มน้ำหมัน) ราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ฐานะยากจน ชุมชนตั้งอยู่กระจัดกระจายตามภูเขาสูง การเดินทางลำบาก ขาดสาธารณูปโภค พื้นฐาน ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค พื้นที่หลายแห่งเป็นหมู่บ้านชายแดน ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง ยาเสพติด การลักลอบเข้ามาของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่กลุ่มน้ำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยกรมอนามัยเป็นหน่วยดำเนินการและประสานงานหลัก ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในพื้นที่โครงการได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๑ โครงการ ประกอบด้วย สสจ.แม่ฮ่องสอน ๑) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง สสจ.เชียงใหม่ ๑) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแนวทางพระราชดำริ ๒) โครงการถ่ายทอดความรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ๓) โครงการพัฒนา อนามัยและสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน สสจ.เชียงราย ๑) โครงการจัดการคุณภาพน้ำดื่มที่ใช้ในครัวเรือนบนพื้นที่สูง สสจ.น่าน ๑) โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน สสจ.พิษณุโลก ๑) โครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาสำหรับอุปโภคและบริโภคในสถานบริการสาธารณสุข รพ.สต.บ่อภาค ๒) โครงการอบรม พัฒนาศักยภาพ อสม.กลุ่มน้ำภาค ฝ่ายระวังตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหาพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม สสจ.อุตรดิตถ์ ๑) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กลุ่มน้ำลี ปี ๒๕๖๑ สสจ.เลย ๑) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง ๒) โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน ในส่วนของกรมอนามัยได้จัดทำโครงการหลัก ๒ โครงการ จาก ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ๑) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแนวทางพระราชดำริ และสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ โครงการพัฒนาการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คุณภาพน้ำบริโภคภายใต้โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เพื่อเป็นการป้องกันและลดการเจ็บป่วยจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อและโรคที่เกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ให้ความรู้การจัดการน้ำสะอาด กำจัดขยะ ตรวจปัจจัยเสี่ยงโดยการเจาะเลือด ตรวจสารเคมีตกค้าง คัดกรองพัฒนาการเด็ก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น การใช้สารเคมีเกษตร จัดการสุขาภิบาลในครัวเรือน คัดกรองความเสี่ยงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งผลการดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และควรขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมและต่อเนื่องในพื้นที่โครงการซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสูงทั้งจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	๑
สารบัญ	๒
คำนำ	๓
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๔
วัตถุประสงค์	๖
ผลการดำเนินงาน	๗
สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	๓๘

คำนำ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินเพื่อทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างวันที่ ๓ - ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ และทรงมีพระราชเสาวนีย์กับหน่วยงานที่เฝ้ารับเสด็จทรงห่วงใยสภาพป่าต้นน้ำลำธาร และมีพระราชประสงค์ที่จะให้พสกนิกรที่อยู่อาศัยบนพื้นที่สูงได้ตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้ น้ำ และดิน ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และพสกนิกรเหล่านั้นสามารถดำรงชีพอยู่กับป่า ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” และกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินงาน สนับสนุนโครงการฯ อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันซึ่งอยู่ในแผนแม่บท ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในด้านการส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมภายใต้โครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” โดยเฉพาะในการจัดการ น้ำบริโภคที่ปลอดภัยและสุขอนามัยของประชาชน เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ๗ จังหวัดเป้าหมาย

การดำเนินงานโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ของกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการพัฒนาต้นแบบการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่ต้นน้ำและส่งเสริมสุขอนามัยของประชาชน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน รวมถึงการปรับใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

กรมอนามัย
กันยายน ๒๕๖๑

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔) เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ ครอบคลุมพื้นที่ ๑.๖๗๒ ล้านไร่ ใน ๖ จังหวัด ๑๐ กลุ่มน้ำ ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔ กลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ๒ กลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงราย น่าน พิชณุโลก และอุตรดิตถ์ จังหวัดละ ๑ กลุ่มน้ำ และได้ดำเนินงานต่อเนื่องในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ และในช่วงกลางแผนแม่บทระยะที่ ๒ ได้เพิ่มพื้นที่ดำเนินการอีก ๑ กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำหมัน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถขยายผลสู่ประชาชนได้กว้างขวางมากขึ้น เป็นการเพิ่มความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพอากาศที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลง ทำให้ฝนตกหนักมากขึ้น หรือแล้งนานขึ้น

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่โครงการซึ่งเป็นต้นน้ำ และ มักประสบปัญหา การขาดแคลนน้ำบริโภคที่สะอาด ระบบสาธารณสุขบริโภคขาดแคลน การจัดการสุขอนามัยส่วนบุคคลไม่ดี ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการปรับปรุงคุณภาพ น้ำที่ใช้บริโภคด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ยุ่งยาก สามารถดำเนินการภายในชุมชนเองจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการช่วยลดปัญหาสุขภาพจากน้ำบริโภคที่ไม่สะอาด รวมถึงเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ป่า การลดการใช้สารเคมี ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวมต่อไป

ภาพรวมสถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคในปัจจุบัน ประชาชนในพื้นที่โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ส่วนใหญ่ใช้น้ำดิบจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ประปาภูเขาเป็นแหล่งน้ำหลักในการอุปโภคบริโภค บางส่วนใช้ประปาบาดาล และน้ำฝน เนื่องจากประปาเข้าไม่ถึง โดยน้ำประปาภูเขาอาจ ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำหรือปรับปรุงเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้ น้ำบริโภคมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการดื่ม และน้ำเหล่านั้นมักประสบปัญหาคุณภาพน้ำ เช่น ความขุ่น สี เหล็ก ค่าความเป็นกรด-ด่าง ความกระด้าง การปนเปื้อนจุลินทรีย์ และอื่นๆ ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด สอดคล้องกับสถานการณ์คุณภาพน้ำบริโภคที่สำรวจในปี ๒๕๕๒ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย ได้สำรวจข้อมูลการมีและใช้น้ำจำนวน ๕,๔๑๙ครัวเรือน พบว่า ประชาชนชาวไทยภูเขา ดื่มน้ำจากน้ำประปาภูเขา ร้อยละ ๙๒.๔๐ โดยต่อระบบท่อส่งผ่านไปยังชุมชน โดยไม่มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาภูเขา ในปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ.๒๕๕๓ ทางชีวภาพ โดยตรวจวิเคราะห์พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียและฟิคัลโคลิฟอร์ม ร้อยละ ๑๐๐ พบเชื้อโคลิฟอร์มมากกว่า ๑,๖๐๐ เอ็มพีเอ็น /๑๐๐ มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรในน้ำดื่มปี ๒๕๕๙ ในพื้นที่กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอมะแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มน้ำคำ จังหวัดเชียงราย พบว่า มีการปนเปื้อนสารเคมีตั้งแต่ ๒ - ๑๐ ชนิด สารเคมีทางการเกษตรที่พบในปริมาณที่สูงสุด คือ deltamethrin ในจำนวน ๗๐๘.๔๑ ไมโครกรัม/ลิตร ส่วนสารเคมีที่พบเกือบทุกแหล่งน้ำ คือ chlorpyrifos คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๘ และจากผลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค ปี ๒๕๖๑ ในชุมชนพื้นที่สูง ของจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน จำนวน ๑๐๑ ตัวอย่าง ตรวจพบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ ๘๙.๑๑ ฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ ๗๗.๒ และประสบปัญหาคุณภาพน้ำ เช่น ความขุ่น สี เหล็ก และอื่นๆ ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ รางไกลทุรกันดาร และขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาด

จากการสุ่มตรวจเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพน้ำบริโภคที่ชุมชนชาวไทยภูเขาในพื้นที่โครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภค กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานร่วมสนองพระราช เสาוניย์ โครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ” ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค สุขอนามัยของประชาชน และการจัดการสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยรับผิดชอบในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต แผนงานที่ ๑ แผนงานการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต และการเข้าถึงบริการทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ดำเนินการใน ๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พิชณุโลก อุตรดิตถ์ และเลย รวมหมู่บ้านเป้าหมายดำเนินการ ๑๒๙ หมู่บ้าน ตั้งอยู่ใน ๑๐ อำเภอ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๒,๘๗๔.๓๗ ตารางกิโลเมตร จำนวน ๑๑ กลุ่มน้ำ และ กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ได้จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคภายใต้โครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เพื่อเป็นการป้องกันและลดการเจ็บป่วยจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ และโรคที่เกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม และมีกรมอนามัย โดยสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ เป็นหน่วยงานติดตาม ประสาน รวบรวมผลการดำเนินงาน วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” โดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”

1. พื้นที่ลุ่มน้ำของ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. พื้นที่ลุ่มน้ำปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะงา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง บ้านพอนอติ และบ้านหนองเขียว อำเภอเมือง/อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
6. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
7. พื้นที่ลุ่มน้ำคำ บ้านห้วยหยวกป่าไซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
8. พื้นที่ลุ่มน้ำขุนน่าน บ้านสะจุก - สะเกี้ยง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
9. พื้นที่ลุ่มน้ำภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
10. พื้นที่ลุ่มน้ำลี อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
11. พื้นที่ลุ่มน้ำหมัน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

แผนที่แสดงพื้นที่ลุ่มน้ำในโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”

วัตถุประสงค์

โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและสภาพป่า ต้นน้ำลำธาร และขยายผลแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำของกลุ่มน้ำต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

๑. เพื่อจัดตั้งถิ่นฐานและพัฒนา ชุมชนอย่างเหมาะสมตามแนวพระราชดำริการอยู่ร่วมกันของคนและป่าอย่างสมดุลยั่งยืน
๒. เพื่ออนุรักษ์ พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
๓. เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและการมีงานทำให้กับประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงด้านอาหารเพื่อก้าวไปสู่การเหลือกินเหลือใช้
๔. เพื่อพัฒนาคุณภาพคนในชุมชน พื้นที่ลุ่มน้ำให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐาน ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงปลอดภัยและคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
๕. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ มุ่งบูรณาการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและกรมอนามัย ได้จัดสรรงบประมาณและกรอบกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่โครงการ ตามความจำเป็นและเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ และพัฒนาต้นแบบการจัดการน้ำบริโภคปลอดภัย ผลการดำเนินการโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ๗ จังหวัด และกรมอนามัย โดย ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และสำนักสุขภาพอาหารและน้ำ รวมงบประมาณ ๑,๐๓๕๖๗๕ บาท โดยผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่ดำเนินการ:

๑. พื้นที่ลุ่มน้ำของ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๒. พื้นที่ลุ่มน้ำปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๓. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะงา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะมาด - ห้วยหมากกลาง บ้านพอนอติ และบ้านหนองเขียว อำเภอเมือง/อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง</p>	๒๐๐,๐๐๐ บาท	<ul style="list-style-type: none"> - บูรณาการอบรมความเข้าใจ ความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อมกำจัดขยะในแม่น้ำปาย จำนวน ๑ ครั้ง - จัดกิจกรรมวันรณรงค์ การรักษาสิ่งแวดล้อมแม่น้ำปาย จำนวน ๑ ครั้ง - จัดกิจกรรมพันธะสัญญาภาคีเครือข่ายดูแลแม่น้ำ ต้นน้ำเมืองน้อย กลางน้ำ ตาลเจ็ดต้น ในเมืองชุมชนที่ติดน้ำ ปลายน้ำ เมืองแปง กลุ่มเป้าหมายกิจกรรม ได้แก่ เยาวชน ชุมชน อสม. และ อปท.ต่างๆ จำนวน ๑ ครั้ง - ส่งเสริมให้โรงเรียนมีการดื่มน้ำฝน โดยบูรณาการจากหน่วยงานที่มีกิจกรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำปาย เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดโรค จำนวน ๑ แห่ง - ออกให้บริการเชิงรุกด้านเวชปฏิบัติครอบครัว(HHC) จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน - จัดประชุมประจำเดือน ผู้เข้าประชุม ได้แก่ อสม. และ อสม.เชี่ยวชาญ จำนวน ๖ ครั้ง - จัดกิจกรรมรณรงค์แจกสารเคมีเกษตรในกระแสโลहितของเกษตรกร จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน - แจกโลहितเกษตรกรเฝ้าระวังสารเคมีตกค้าง จำนวน ๑ ครั้ง - เฝ้าระวังคุณภาพน้ำอุปโภค บริโภค ในครัวเรือน ชุมชน โรงเรียน จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบกรองน้ำดื่ม ตามรูปแบบของกรมอนามัย จำนวน ๒๒ หมู่บ้าน - จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการต้มน้ำดื่ม จำนวน ๒๒ หมู่บ้าน - จัดกิจกรรมรณรงค์ชุมชนกักเก็บน้ำสะอาดไว้อุปโภค-บริโภคในฤดูแล้ง จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน - อบรมให้ความรู้ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม/การกำจัดขยะ *การลดการใช้สารเคมีเกษตรในชุมชน/โรงเรียน จำนวน ๑ ครั้ง - จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน/การปลูกป่าทดแทน จำนวน ๒ ครั้ง

๒. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ:

- กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- รพ.สต.บ้านแม่แฮใต้ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- กลุ่มน้ำแม่หาด อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: ๑. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแนวทางพระราชดำริ</p> <p>กิจกรรม: กิจกรรมพัฒนาการจัดการน้ำในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ</p>	๕๐,๐๐๐ บาท	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการพระราชดำริ กพต. และรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๑ ตัวอย่าง - พัฒนาดันแบบการจัดการน้ำบริโภค ๑ รูปแบบ (เครื่องกรองน้ำอย่างง่าย) จำนวน ๑๒ เครื่อง - พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย อสม. ผู้นำชุมชน จำนวน ๖๐ คน - เจาะเลือดค้นหาสารเคมีกำจัดแมลงตกค้างในร่างกาย จำนวน ๖๐ คน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: ๒ โครงการถ่ายทอดความรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ</p>		<ul style="list-style-type: none"> - สร้างแกนนำเครือข่ายเพื่อการถ่ายทอดความรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามกลุ่มวัยที่สำคัญ ๒ เครือข่าย - การคัดกรองพัฒนาการเด็ก (อายุ ๐ - ๕ ปี) จำนวน ๗๓ คน - การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่น (อายุ ๑๕ - ๒๑ ปี) จำนวน ๑๘๔ คน - การคัดกรองความเสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง จำนวน ๒๔๐ คน - เกษตรกรกลุ่มเสี่ยงได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมี จำนวน ๑๕๐ คน การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน ๙๗ คน
<p>โครงการหลัก: ๓ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อชุมชนบนพื้นที่สูง (โครงการพัฒนาอนามัยและสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - ปรับสภาพแวดล้อมในครัวเรือน (ขยะ น้ำเสีย สิ่งปฏิกูล) จำนวน ๑๗๘ ครัวเรือน

๓. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

พื้นที่ดำเนินการ:

- กลุ่มน้ำแม่คำ
- หมู่ที่ ๑๔, ๒๐, ๒๑, ๒๖ ตำบลแม่สลองใน
- หมู่ที่ ๒,๑๘ ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน														
<p>โครงการหลัก: โครงการจัดการคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ในครัวเรือนบนพื้นที่สูง</p> <p>กิจกรรม: กิจกรรมพัฒนาการจัดการน้ำในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ</p>	<p>๕๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>- พัฒนาศักยภาพเครือข่าย แคนนำสุขภาพ ในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการคุณภาพน้ำดื่มน้ำใช้ในครัวเรือนบนพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ในวันที่ ๒๐ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเล่าลิว ผู้เข้ารับการอบรมเครือข่ายแคนนำสุขภาพในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ได้แก่</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๙ บ้านห้วยห้วยกปาไซ</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๑๔ บ้านเล่าลิว</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๒๐ บ้านนาโต</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๒๑ บ้านโป่งไฮ</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๒๖ บ้านห้วยกระ</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๒ บ้านแสนเมืองโก</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๕ คน</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">- หมู่ ๑๘ บ้านแม่ค้ำน้อย</td> <td style="text-align: right;">จำนวน ๑๐ คน</td> </tr> </table> <p>รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐๐ คน</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อให้ชุมชนมีน้ำดื่มที่สะอาดด้วยตนเอง ๒. เพื่อให้ภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน 	- หมู่ ๙ บ้านห้วยห้วยกปาไซ	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๑๔ บ้านเล่าลิว	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๒๐ บ้านนาโต	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๒๑ บ้านโป่งไฮ	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๒๖ บ้านห้วยกระ	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๒ บ้านแสนเมืองโก	จำนวน ๑๕ คน	- หมู่ ๑๘ บ้านแม่ค้ำน้อย	จำนวน ๑๐ คน
- หมู่ ๙ บ้านห้วยห้วยกปาไซ	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๑๔ บ้านเล่าลิว	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๒๐ บ้านนาโต	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๒๑ บ้านโป่งไฮ	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๒๖ บ้านห้วยกระ	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๒ บ้านแสนเมืองโก	จำนวน ๑๕ คน															
- หมู่ ๑๘ บ้านแม่ค้ำน้อย	จำนวน ๑๐ คน															

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>๓. มีระบบการจัดการคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในพื้นที่</p> <p>๔. เพื่อให้แกนนำครัวเรือนและประชาชนมีความรู้และทักษะในการผลิต บำรุงดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำครัวเรือนระบบทรายกรองซี(รูปแบบของศูนย์ อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กรมอนามัย กิจกรรม สาธิตสร้างเครื่องกรองน้ำสาธิตในครัวเรือน</p> <p>ผลที่ได้จากการอบรม</p> <p>๑. การให้ความรู้เรื่องระบบนิเวศน์ของน้ำในปัจจุบัน สถานการณ์น้ำในพื้นที่ การตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ และการวัดผลระบบเครื่องกรองน้ำในปัจจุบัน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนมีส่วนร่วม ตั้งใจฟัง และสอบถามระหว่างการบรรยาย แต่มีผู้อบรมที่มีอายุมากหลายๆ ท่าน ยังไม่ เข้าใจเรื่องระบบนิเวศน์ของน้ำ การตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่และการวัดผล อาจจะ เป็นเพราะมีความยุ่งยาก และไกลตัวของผู้เข้าร่วมอบรม แต่สำหรับผู้เข้า อบรมที่เป็นวัยรุ่นมีความเข้าใจ สามารถถามตอบกับวิทยากรได้</p> <p>๒. อบรม และสาธิตพร้อมปฏิบัติงานจริง ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึก ปฏิบัติการจัดทำเครื่องกรองน้ำรูปแบบศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายข อบ และแรงงานข้ามชาติ กรมอนามัย พร้อมทดสอบการใช้งาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนมีส่วนร่วม ตั้งใจฟัง รู้สึกสนุกสนาน มีความสนใจ ได้ร่วมฝึกปฏิบัติผลิต เครื่องกรองน้ำ และสามารถนำมาใช้งานจริงได้ ซึ่งง่ายต่อการนำไปใช้งาน รวมทั้งได้มีการสอบถามระหว่างการบรรยาย สามารถถามตอบกับวิทยากรได้</p>

ภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมดำเนินโครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน
หน่วยงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเล่าลือ จังหวัดเชียงราย

๔. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน

พื้นที่ดำเนินการ:

- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ตำบลขุนน่าน บ้านเปียงก่อ, บ้านด่าน, บ้านนาคุ, บ้านห้วยปุด, บ้านปู้ด, บ้านบวกหญ้า, บ้านบวกอ้อม, บ้านเปียงซ้อ, บ้านห้วยฟอง, บ้านสะจุก, บ้านสะเกี้ยง, บ้านห้วยเตย
- อำเภอป่อเกลือ ตำบลป่อเกลือเหนือ บ้านขุนน้ำน่าน (บ้านเวร), บ้านสะไล, บ้านห้วยขวก

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน</p>	<p>๕๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>๑. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือน และชุมชน</p> <p>๒. พัฒนาครู เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการน้ำดื่มในชุมชน</p> <p>๓. ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการดื่มน้ำฝน โดยการสาธิตการจัดทำถังเก็บน้ำฝนเพื่อใช้กักเก็บน้ำฝนไว้ดื่มในครัวเรือน และการพัฒนาจัดทำระบบกรองน้ำดื่มในชุมชน</p> <p style="padding-left: 20px;">- การดำเนินโครงการบูรณาการร่วมกับการดำเนินงานในพื้นที่สุขศาลาพระราชทาน (บ้านปาก้า บ้านขุนน้ำจอน บ้านปางกบ บ้านห้วยลั่ว ตำบลดงพญา อำเภอป่อเกลือ) และดำเนินงานร่วมกับศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ จังหวัดลำปาง</p> <p style="padding-left: 20px;">๑. สุ่มเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค จำนวน ๒๔ ตัวอย่าง พบว่า น้ำประปา และน้ำดื่ม ไม่ผ่านตามมาตรฐานตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๕๓ คุณภาพที่ไม่ผ่าน ได้แก่ ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ๑ ตัวอย่าง ความขุ่น (Turbidity) ๔ ตัวอย่าง สังกะสี (Zn) ๑ ตัวอย่าง โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Coliform bacteria) ๑๓ ตัวอย่าง และฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Faecal coliform bacteria) ๒๒ ตัวอย่าง</p> <p style="padding-left: 20px;">- ชุมชนมีข้อมูลและสถานการณ์การจัดการน้ำบริโภคของชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ใช้น้ำประปาภูเขา น้ำฝน สำหรับอุปโภคและบริโภค ประปาไม่มีระบบการฆ่าเชื้อโรค แต่บางหลังคาเรือนมีการฆ่าเชื้อโดยการต้มก่อนการนำไปบริโภค ที่เก็บน้ำฝนขาดการบำรุงรักษา และล้างทำความสะอาด ทำให้เกิดการปนเปื้อนในน้ำ</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>บรีโกล</p> <p>๒. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหาการจัดการน้ำบรีโกล แนวทางการจัดการน้ำบรีโกลในพื้นที่ และจัดทำแผนการพัฒนาการจัดการน้ำบรีโกลในชุมชน วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมบ้านเปียงก่อ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน</p> <p>- ชุมชนมีการจัดทำแผนปฏิบัติเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหาการจัดการน้ำบรีโกล แนวทางการจัดการน้ำบรีโกลในพื้นที่และจัดทำแผนการพัฒนาการจัดการน้ำบรีโกลในชุมชน</p> <p>๓. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการสาธิตการจัดการระบบกรองน้ำดื่มในครัวเรือน วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑ ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” บ้านห้วยปุด ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๘ คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗ คน รวม ๓๕ คน</p> <p>- ชุมชนมีต้นแบบการจัดการน้ำบรีโกลในครัวเรือนที่สะอาด ปลอดภัย โดยสาธิตการทำเครื่องกรองน้ำดื่มแบบทรายกรองซ้ำในครัวเรือน</p>

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

ชุมชนบางแห่งขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปรับปรุง/พัฒนาระบบการจัดการน้ำบรีโกลที่ถูกต้องตามหลักอนามัย และน้ำอุปโภคและบริโภคไม่เพียงพอในบางพื้นที่ เนื่องด้วยการคมนาคมไม่สะดวก และบริการสาธารณสุขไม่ทั่วถึง ในบางแห่งไม่มีระบบไฟฟ้าทำให้ไม่สามารถผลิต/ปรับปรุงระบบคุณภาพน้ำให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพได้ จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการบำบัดน้ำขั้นต้น เพื่อลดการปนเปื้อนเชื้อโรคจากสิ่งแวดล้อม

๕. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก

พื้นที่ดำเนินการ:

- รพ.สต.บ่อภาค หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อภาค (ติดลำน้ำภาค)
- รพ.สต.นาตอน หมู่ที่ ๑ ตำบลบ่อภาค (ติดลำน้ำภาค)
- หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๑๐, ๑๔ ตำบลบ่อภาค (ติดลำน้ำภาค)

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
โครงการหลัก: โครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปา สำหรับอุปโภค และบริโภคในสถานบริการสาธารณสุข รพ.สต.บ่อภาค	๓๖,๐๐๐ บาท	- ปรับปรุงระบบการกรอง ท่อส่งน้ำ และระบบพักน้ำประปา จำนวน ๑ ระบบ ใน รพ.สต. เพื่อคุณภาพน้ำที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ระบบกรองน้ำ ท่อระบบส่งน้ำ ได้แก่ เครื่องสูบน้ำ ๒ ตัว และท่อส่งน้ำยาวประมาณ ๑๐ เมตร
โครงการหลัก: โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพ อสม. กลุ่มน้ำภาค เฝ้าระวังตรวจสอบคุณภาพน้ำและอาหาร พืชผักสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม	๑๔,๐๐๐ บาท	๑. อบรม อสม. จำนวน ๕๐ คน ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจเฝ้าระวัง คุณภาพน้ำและอาหาร และสร้างกระแสการรณรงค์ พืชผักสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม ดำเนินการในเดือนมีนาคม ๒๕๖๑ ๒. เฝ้าระวังคุณภาพน้ำและอาหาร จำนวน ๑๐๐ ตัวอย่าง ในชุมชนกลุ่มลำน้ำภาค โดย อสม. ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร อสม. . นักวิทยาศาสตร์การแพทย์

๖. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุตรดิตถ์

พื้นที่ดำเนินการ:

- ตำบลน้ำหมัน ๑๒ หมู่บ้าน
- ม.๑๒ บ้านกิวเคียน ตำบลจริม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ลุ่มน้ำลี ปี ๒๕๖๑</p> <p>กิจกรรม: ๑. กิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายและเฝ้าระวังภาวะสุขภาพและอุบัติเหตุในพื้นที่รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน</p>	<p>๒๓,๓๖๐ บาท</p>	<p>๑. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองและการออกกำลังกาย และเฝ้าระวังอุบัติเหตุในชุมชน รวมทั้งสิ้น ๑๖ ป้าย โดยแบ่งออกดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ป้ายเฝ้าระวังอุบัติเหตุการจมน้ำ จำนวน ๔ ป้าย เพื่อติดประชาสัมพันธ์ ในบริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรี ที่บ้านกิวเคียน ตำบลจริม - ป้ายเฝ้าระวังอุบัติเหตุการขับขี่รถจักรยานยนต์ รถยนต์ จำนวน ๘ ป้าย เพื่อติดประชาสัมพันธ์ ในบริเวณเขตคมนาคมในตำบลน้ำหมัน และพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำรี - ป้ายส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองและการออกกำลังกายจำนวน ๔ ป้าย เพื่อติดประชาสัมพันธ์ ในบริเวณเขตคมนาคมในตำบลน้ำหมัน และ บ้านกิวเคียน ตำบลจริม <p>๒. จัดหาวัสดุสนับสนุนและส่งเสริมการออกกำลังกายในเครือข่ายสุขภาพในชุมชน ในพื้นที่ตำบลน้ำหมัน ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดซื้ออุปกรณ์กีฬา ได้แก่ ลูกฟุตบอล ลูกวอลเลย์บอลพร้อมตาข่าย ลูกตระกร้อพร้อมตาข่าย และ ฮูล่าฮูป สนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนและแม่บ้านได้มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย และส่งเสริมการออกกำลังกายในกลุ่มแม่บ้าน โดยการเดิน “บาสโลป” ของตำบลน้ำหมันอย่างต่อเนื่อง ๔๘ ครั้ง

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		๓. พัฒนาแกนนำสร้างสุขภาพในพื้นที่ จำนวน ๔๐ คน ๔. พัฒนาหมู่บ้านต้นแบบการออกกำลังกาย จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน
กิจกรรม: ๒. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเกษตรกรในพื้นที่รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน	๑๐,๑๔๐ บาท	๑. จัดกิจกรรมคัดกรองประชาชนในพื้นที่ได้ตรวจหาสารเคมีตกค้างในเลือดเพื่อประเมินความเสี่ยงของโรค จำนวน ๑,๓๐๐ คน โดยการใช้แบบคัดกรองความเสี่ยงการตกค้างของสารเคมีในเลือดกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มเสี่ยงของผู้สัมผัสสารเคมี และเจาะเลือดตรวจวิเคราะห์ความเสี่ยงสารเคมีตกค้างในเลือดเบื้องต้นโดยใช้ชุดทดสอบโคลีนเอสเตอเรสโดยสนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลน้ำหมัน และบ้านกิวเคียน ตำบลจirim เพื่อหาความชุกของอัตราการเกิดโรคจากการสารเคมีตกค้างในเลือดของเกษตรกรในพื้นที่ ๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมณรงค์ให้ประชาชนลดการใช้สารเคมีในครัวเรือน จำนวน ๑,๗๐๐ ครัวเรือน โดยประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ๓. จัดประชุมร่วมกับชุมชนในการสร้างมาตรการลดการใช้สารเคมีในครัวเรือน ๔. พัฒนาหมู่บ้านต้นแบบลดการใช้สารเคมี จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>กิจกรรม : ๓. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการ รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน</p>	<p>๑๖,๕๐๐ บาท</p>	<p>๑. จัดเก็บน้ำดื่มในชุมชน และครัวเรือนส่งตรวจวิเคราะห์น้ำเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มในชุมชน จำนวน ๔ จุด ได้แก่ บ้านน้ำลี หมู่ที่ ๖ บ้านทรายงาม หมู่ที่ ๑๐ บ้านวังหัวดอย หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำหมัน และบ้านกิวเคียน หมู่ที่ ๑๒ ตำบลจริม โดยได้เก็บส่งตรวจคุณภาพน้ำกับศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ซึ่งผลวิเคราะห์น้ำดื่มทั้ง ๔ จุด ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่ม</p> <p>๒. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การสาธิตการจัดทำถังเก็บน้ำฝนเพื่อกักเก็บน้ำฝนไว้ดื่มในครัวเรือน จำนวน ๑๓ ชุด ใน ๑๐ หมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์วิธีการเก็บน้ำดื่ม ให้กับหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลน้ำหมัน และบ้านกิวเคียน ตำบลจริม</p> <p>๓. พัฒนาผู้นำชุมชน อสม. เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการน้ำดื่มในชุมชน จำนวน ๖๕ คน</p>

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

๑. ในการจัดทำสื่อยังไม่เพียงพอเนื่องจากพื้นที่เสี่ยงมีมาก ไม่ว่าจะเป็นจุดอันตราย จุดเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ในหมู่บ้าน
๒. ในการคัดกรองยังคัดกรองไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่เนื่องจากเป็นหน้างานของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเสี่ยงยังคัดกรองไม่ครอบคลุม
๓. การสร้างมาตรการลดการสารเคมีในหมู่บ้านยังอยู่ในระยะเริ่มกระบวนการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน และยังขาดการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน
๔. ในการเก็บน้ำส่งตรวจยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านและยังคงต้องทำการตรวจต่อเนื่อง เพราะขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการดูแลแหล่งน้ำดื่มในชุมชนและระบบจัดการน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมดำเนินโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน
หน่วยงาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองและการออกกำลังกาย และเฝ้าระวังอุบัติเหตุในชุมชน

กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเกษตรกรในพื้นที่รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

๗. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย

พื้นที่ดำเนินการ: ๑๒ หมู่บ้าน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
โครงการหลัก: โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง	๑๔,๗๘๐ บาท	<ul style="list-style-type: none">- ฝ้าระวังและรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรรมในพื้นที่ โดย การให้ความรู้และเจาะเลือดตรวจระดับโคลีนเอสเตอเรสเพื่อหาสารเคมีตกค้างในเลือด โดย รพ.สต. ตูบคล้อ /รพ.สต.น้ำเย็น/ สสอ.ด่านซ้าย และ สสจ.เลย ร่วมดำเนินการ ต่อเนื่องถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑- การจัดบริการสาธารณสุขเชิงรุก จำนวน ๔๘ ครั้ง- การพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐาน ประชุม อสม. (นักจัดการสุขภาพ) จำนวน ๖๘๘ คน และจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหามู่บ้านแบบมีส่วนร่วม จำนวน ๕ กิจกรรม
โครงการหลัก: โครงการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่มในครัวเรือนและชุมชน	๓๕,๒๒๐ บาท	<ul style="list-style-type: none">- ฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่มด้านแบคทีเรีย ด้วยชุด อ.๑๑ ใน ครัวเรือน ชุมชน โรงเรียน โดย อสม.ในพื้นที่ ๑๒ หมู่บ้าน จำนวน ๕๐๐ ตัวอย่าง- พัฒนาครูและ อสม. ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานการจัดการน้ำดื่มในชุมชน จำนวน ๓๕ คน- ส่งเสริมให้ชุมชนมีการต้มน้ำฝน โดยการสาธิตการจัดทำถังเก็บน้ำฝนเพื่อใช้กักเก็บน้ำฝนไว้ดื่มในชุมชน จำนวน ๒ แห่ง

๘. ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กรมอนามัย

พื้นที่ดำเนินการ:

- กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม และลุ่มน้ำแม่หาด อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่
- ลุ่มน้ำน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามแนวทางพระราชดำริ</p> <p>กิจกรรม: ๑. พัฒนาการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการพระราชดำริ (รักษน้ำ, พมพ. และพื้นที่ กพด.)</p>	<p>๒๘๕,๖๗๕ บาท</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในพื้นที่โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ลุ่มน้ำปิงน้อย อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ และ อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน จำนวน ๙๐ คน โดยได้แผนการจัดการน้ำบริโภคลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑ แผน คือ จัดการน้ำบริโภคลุ่มน้ำปิงน้อย หมู่บ้าน แม่แฮใต้ เซโดซา บรอด ตำบลปางหินฝน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยแกนนำชุมชน อสม. และมีการจัดทำโครงการโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่แฮใต้ ๑ โครงการ คือ โครงการลดความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีในเลือด ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว - พัฒนาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม ระบบกรองน้ำชุมชนแบบทรายกรองช้า ร่วมกับสำนักงานสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย ณ บ้านสาม อำเภอแม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน โดยเป็นระบบกรองขนาด ๑๐๐ ลิตร ความจุถังน้ำใส ๑,๐๐๐ ลิตร และได้มีการทดสอบประสิทธิภาพระบบกรองน้ำชุมชน - สุ่มเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค (พมพ./กพด. และรักษน้ำ) ลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน,พื้นที่โครงการหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงและหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่ และพื้นที่โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) จังหวัดเชียงใหม่และ

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>จังหวัดน่าน จำนวน ๑๒๐ ตัวอย่าง</p> <p>๑. จังหวัดเชียงใหม่ สุ่มตรวจทั้งหมด ๕๖ ตัวอย่าง ประกอบด้วย อำเภอแม่แจ่ม จำนวน ๑๗ ตัวอย่าง (รักษน้ำ+กพด.) อำเภอภักดี นิวัฒนา จำนวน ๑๑ ตัวอย่าง อำเภอเวียงแหง จำนวน ๑๘ ตัวอย่าง (พมพ.) และอำเภออมก๋อย จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง (รักษน้ำ+กพด.) แบ่งออกเป็น น้ำประปาภูเขา ๒๕ ตัวอย่าง น้ำดื่มโรงเรียน/ศูนย์เด็ก เล็ก ๑๓ ตัวอย่าง น้ำดื่มใน ศศช . จำนวน ๗ ตัวอย่าง น้ำบ่อต้น ๓ ตัวอย่าง น้ำดื่มชุมชน (ขวดขาว) ๑ ตัวอย่าง น้ำดื่ม รพสต./รพ. จำนวน ๒ ตัวอย่าง น้ำดื่มผ่านเครื่องกรอง (บริจาค) จำนวน ๕ ตัวอย่าง</p> <p><u>ผลการตรวจวิเคราะห์</u> พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานด้านชีวภาพ ร้อยละ ๘๑.๒๕ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านโลหะหนัก ร้อยละ ๐.๖๙ (เหล็ก) ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านกายภาพ ร้อยละ ๙.๒๙ ซึ่งจะเป็น ความเป็นกรด-ด่าง และความขุ่น</p> <p>๒. จังหวัดแม่ฮ่องสอน สุ่มตรวจทั้งหมด ๓๑ ตัวอย่าง ประกอบด้วย อำเภอแม่ลาน้อย จำนวน ๑๕ ตัวอย่าง อำเภอสบเมย จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง อำเภอแม่สะเรียง จำนวน ๑๐ ตัว แบ่งออกเป็น น้ำประปา ภูเขา ๑๘ ตัวอย่าง น้ำดื่มโรงเรียน ๗ ตัวอย่าง น้ำที่ผ่านเครื่องกรอง ชาวบ้าน (บริจาค)/ซื้อ ๓ ตัวอย่าง น้ำประปาหมู่บ้าน (เขตเทศบาล) ๓ ตัวอย่าง</p> <p><u>ผลการตรวจวิเคราะห์</u> ไม่ผ่าน เกณฑ์มาตรฐานด้านชีวภาพ ร้อยละ ๘๗.๑๐ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านเคมีและโลหะหนักร้อยละ ๐.๒๕ (ปริมาณเหล็ก) และไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านกายภาพ ร้อยละ ๘.๓๙ ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ความขุ่นและสี</p> <p>๓. จังหวัดน่าน สุ่มตรวจทั้งหมด ๒๔ ตัวอย่าง ประกอบด้วย</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>อำเภอบ่อเกลือ จำนวน ๑๒ ตัวอย่าง (พื้นที่โครงการภูฟ้า) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๑๒ ตัวอย่าง (พื้นที่รักษน้ำ) แบ่งออกเป็น น้ำประปาภูเขา จำนวน ๑๖ ตัวอย่าง น้ำฝน จำนวน ๒ ตัวอย่าง น้ำดื่มโรงเรียน(ตชด. ๑๐๐ปี) ๑ ตัวอย่าง น้ำดื่มสุขศาลา ๑ ตัวอย่าง น้ำดื่มศูนย์เด็กเล็ก ๑ ตัวอย่าง (ผ่านระบบกรอง) น้ำดื่มชุมชน (ผ่านระบบกรอง) ๓ ตัวอย่าง</p> <p><u>ผลการตรวจวิเคราะห์</u> พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านชีวภาพ ร้อยละ ๙๑.๖๗ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านเคมีและโลหะหนัก ร้อยละ ๐.๓๒ และไม่ผ่านเกณฑ์ด้านกายภาพ ร้อยละ ๔.๑๗ (ความขุ่นและสี)</p> <p>- พบการปนเปื้อน Chlorpyrifos ในน้ำประปาภูเขาบ้านปางอู่ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ผลการดำเนินงานการจัดการน้ำในบ้านแม่แฮใต้ อ.แม่แจ่ม</p> <p>๑.ให้ความรู้/ส่งเสริมสุขภาพประชาชน</p> <p>๑.๑ ได้จัดการอบรมให้ความรู้ เรื่องการใช้สารเคมีการเกษตร แก่แกนนำในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข โดยมีเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลบ้านแม่แฮใต้เป็นวิทยากร</p> <p>๑.๒ คัดกรองสุขภาพ โดยการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาสารตกค้างในเลือดโดยใช้ชุดทดสอบโคลินเอสเตอเรส ผลจากการตรวจพบว่า ประชาชนทั้งหมด ๙๑ คน มีผู้มีสารเคมีตกค้างจำนวน ๒ คน กลุ่มเสี่ยง ๘๗คน และกลุ่มปกติ ๒ คน ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ให้กลุ่มที่พบสารเคมีตกค้างในเลือดทานยาสมุนไพรร่างจิตชนิดแคปซูล เพื่อลดสารเคมีตกค้างในเลือด เมื่อครบการรักษา จะนัดให้ผู้ที่ทำการรักษามาเจาะเลือดเพื่อเก็บเป็นข้อมูลต่อไป</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>๒. ปรับปรุง/พัฒนาแหล่งต้นน้ำ</p> <p>๒.๑ ชาวบ้านบ้านแม่แอ้ใต้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดบริเวณแหล่งต้นน้ำในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๖๑ เป็นการร่วมมือกันดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งต้นน้ำในชุมชน</p> <p>๒.๒ ซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้าน จากการสอบถามพบว่า มีการตรวจดูระบบประปาทุกวันๆ ละ ๒ ครั้ง โดยมีคณะกรรมการการดูแลน้ำในชุมชน ชาวบ้านคอยผลัดเปลี่ยนกันตรวจ</p> <p>๓. การแก้ไขระเบียบการใช้น้ำประปาในหมู่บ้านจากการสอบถามพบว่า ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการ แต่มีการวางแผนเรื่องการจัดเก็บเงินค่าบำรุง และซ่อมแซมระบบน้ำประปาไว้ใช้เป็นยามจำเป็น ซึ่งต้องหาข้อสรุปร่วมกับทางชาวบ้านอีกครั้ง</p> <p>๔. จัดทำป้ายรณรงค์การใช้สารเคมีในชุมชน ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้จัดทำป้ายไวนิลให้ความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมีการเกษตร และวิธีการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีการเกษตร จำนวน ๕ ป้าย โดยติดตั้งในชุมชนในตำแหน่งที่ชาวบ้านสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย</p> <p>๕. จัดหางบประมาณพัฒนาระบบน้ำในชุมชน จากการติดตามพบว่า ทางพื้นที่ได้ดำเนินการนำ เรื่องเข้าสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมชลประทาน)บางส่วน ขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนพิจารณา</p> <p>๖. ออกกฎระเบียบการใช้สารเคมีบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ซึ่งไม่ได้ดำเนินการ ทางผู้นำชุมชนจะหารือร่วมกับชาวบ้านอีกครั้ง</p> <p>๗. ดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำในครัวเรือน บ้านที่มีการติดตั้งเครื่องกรองน้ำในครัวเรือน จะมีอาสาสมัครสาธารณสุขช่วยติดตามการดูแลรักษาอีกแรงและเมื่อมีการประชุมในหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข มีการสอนการทำความสะอาดน้ำเครื่องกรองน้ำในครัวเรือนที่ถูกต้อง</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>๘. จัดหาเครื่องกรองน้ำไว้ใช้ให้ครบทุกครัวเรือน กิจกรรมนี้ยังไม่ได้ดำเนินการ ซึ่งจะนำเข้าไปในแผนการจัดการน้ำประจำปี ๖๒</p> <p>๙. การประสานหน่วยงานในการดูแลระบบชลประทาน บ้านแม่แฮใต้มี ปัญหาในเรื่องภัยแล้ง ทางผู้นำหมู่บ้านกำลังดำเนินการเข้าประสานกับกรมชลประทานเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวช่วยดูด้านการทำระบบการไหลของแท่งค้ำกักเก็บน้ำ</p> <p>๑๐. อาสาสมัครสาธารณสุข เฝ้าระวังให้คำแนะนำปรับปรุงน้ำดื่มให้สะอาด เดือนละ ๑ ครั้ง พบว่า พื้นที่ได้ดำเนินการประชุมอาสาสมัครสาธารณสุข จัดประชุมให้คำแนะนำวิธีการใช้เครื่องกรองน้ำระบบทรายกรองช้า และวิธีทำความสะอาดที่ต้องนำทรายในตัวถังกรองนำมาล้างสำหรับถังกรองน้ำที่ ใช้กระดาษกรองเป็นตัวกรองนั้น การทำความสะอาดต้องล้างภายในถังทุกอาทิตย์โดยใช้น้ำยาล้างจานผสมน้ำทำความสะอาด และใช้น้ำอุ่นล้างน้ำสุดท้าย และต้องเปลี่ยนกระดาษกรองเป็นประจำ ซึ่งการใช้ถังกรองชนิดนี้สามารถแก้ไขความขุ่นของน้ำ และทุกครั้งก่อนนำน้ำมาบริโภคต้องนำน้ำมา ต้มโดยใช้ความร้อนอย่างน้อย ๓๐ นาที เป็นการฆ่าเชื้อโรคก่อนนำมาดื่ม</p>
<p>กิจกรรม: ๒. การเฝ้าระวังและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการจัดการน้ำบริโภคปลอดภัยกลุ่มน้ำน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน</p>	<p>๑๐๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>- พัฒนาศักยภาพเครือข่ายกลุ่มน้ำน่านในการจัดการน้ำบริโภคปลอดภัย พื้นที่โครงการ รักษาฯ กพด . และโครงการภูฟ้า จำนวน ๒ อำเภอ คือ อำเภอบ่อเกลือ และเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน มีกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพจำนวน ๖๙ คน มีแผนการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่จำนวน ๔ แผน ประกอบด้วย</p> <p>๑. การขับเคลื่อนการจัดการน้ำบริโภคของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านด่าน</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>๒. การขับเคลื่อนการการจัดการน้ำบริโภคของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสะจุก</p> <p>๓. การขับเคลื่อนการการจัดการน้ำบริโภคของ ตำบลบ่อเกลือเหนือ</p> <p>๔. การขับเคลื่อนการการจัดการน้ำบริโภคของ ตำบลดงพญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานให้กับหน่วยงานในพื้นที่ - สนับสนุนสื่อ และองค์ความรู้ คู่มือการทำเครื่องกรองน้ำครัวเรือน แบบทรายกรองช้า ให้พื้นที่นำไปขยายผล - ติดตั้งเครื่องกรองน้ำครัวเรือนระบบทรายกรองช้าสาธิต ณ สุขศาลา พระราชทานบ้านสไลหลวง (ตชด.๑๐๐ ปี) ต.ดงพญา อ.บ่อเกลือ จังหวัด น่าน จำนวน ๑ จุด และส่งมอบให้ รพสต.บ้านด่าน และ รพสต.บ้านสะจุก อ.เฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๒ จุด เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดการน้ำบริโภคปลอดภัย สามารถถ่ายทอดและขยายผลการดำเนินงาน - สุ่มตรวจคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ ทั้งหมด ๒๔ ตัวอย่าง ประกอบด้วย อำเภอบ่อเกลือ จำนวน ๑๒ ตัวอย่าง (พื้นที่โครงการภูฟ้า) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๑๒ ตัวอย่าง (พื้นที่รักษน้ำ) แบ่งออกเป็น น้ำประปาภูเขา จำนวน ๑๖ ตัวอย่าง น้ำฝน จำนวน ๒ ตัวอย่าง น้ำดื่มโรงเรียน (ตชด.๑๐๐ ปี) ๑ ตัวอย่าง น้ำดื่มสุขศาลา ๑ ตัวอย่าง น้ำดื่มศูนย์เด็กเล็ก ๑ ตัวอย่าง (ผ่านระบบกรอง) น้ำดื่มชุมชน (ผ่านระบบกรอง) ๓ ตัวอย่าง ผลการตรวจวิเคราะห์ พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านชีวภาพ ร้อยละ ๙๑.๖๗ ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านเคมี และโลหะหนัก ร้อยละ ๐.๓๒ และไม่ผ่านเกณฑ์ด้านกายภาพ ร้อยละ ๔.๑๗ (ความขุ่นและสี) - สนับสนุนข้อมูลในการรายงานสถานการณ์น้ำบริโภคให้กับ สสจ.น่าน ในการถวายเป็นงานสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>ผลผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. แผนการจัดการน้ำบริโภคลอดภัย ๒ แผน ๒. เครือข่ายได้รับการพัฒนาศักยภาพและความรู้ จำนวน ๖๙ คน ๓. สสจ. ร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ พัฒนาเครื่องกรองน้ำ จำนวน ๒๘ ชุด ติดตั้งทดลองใช้ ๑ ชุมชน ๔. นโยบายการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ <p>ความคาดหวัง และสิ่งที่จะดำเนินการต่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านด่าน <ol style="list-style-type: none"> ๑.๑ อยากมีเครื่องกรองน้ำ ๑.๒ มีงบประมาณเพื่อทำเครื่องกรองน้ำ ๑.๓ มีน้ำดื่มที่สะอาดในชุมชน ๑.๔ มีน้ำดื่มเพียงพอต่อการบริโภค ๑.๕ ระบบน้ำที่ดี และน้ำที่สะอาดในชุมชน ๑.๖ อยากมีวิทยากรไปสาธิตการทำเครื่องกรองน้ำในชุมชน ๑.๗ แนะนำ ,เผยแพร่ความรู้ที่ได้ในวันนี้กับชาวบ้าน ๑.๘ ของบประมาณสนับสนุนการทำเครื่องกรองน้ำ ๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะจุก <ol style="list-style-type: none"> ๒.๑ นำความรู้ไปต่อยอดในชุมชน ๒.๒ มีน้ำสะอาดใช้มากขึ้น ๒.๓ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนงบประมาณ ๒.๔ คาดหวังจะมีหน่วยงานมาตรวจน้ำในชุมชนทุกปี ๒.๕ อยากมีเครื่องกรองน้ำแบบทรายกรองซ้ำ ๒.๖ ทำเครื่องกรองน้ำแบบทรายกรองซ้ำในชุมชน และล้างแทงค์น้ำในหมู่บ้าน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		๓. ตำบลบ่อเกลือเหนือ ๓.๑ ต่อยอดความรู้ อยากรู้อะไรก็ถามใคร่ถามใคร่ในชุมชน ๓.๒ อยากรู้อะไรก็ถามใคร่ถามใคร่แบบครัวเรือน ๔. ตำบลดงพญา ๔.๑ อยากรู้อะไรก็ถามใคร่ถามใคร่ให้มีความรู้ ๔.๒ มีถังเก็บน้ำฝน ๔.๓ อยากรู้อะไรก็ถามใคร่ถามใคร่เพิ่มเติม ๔.๔ อยากรู้อะไรก็ถามใคร่ถามใคร่ระบบกรองน้ำ ๔.๕ พัฒนาระบบกรองน้ำในหมู่บ้าน ทำน้ำดื่มให้สะอาด และปรับปรุงแหล่งน้ำในหมู่บ้าน

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

๑. ปัญหาอุปสรรคการใช้ระบบกรองน้ำ

- ชาวบ้านมีภาชนะที่นำไปใส่น้ำดื่มมีจำกัด ภาชนะที่นำมาบรรจุน้ำมีปริมาณน้อย เช่น ขวดโคลิก และระยะทางค่อนข้างไกล ซึ่งมีมากกว่า ๑๐ หลังคาเรือนที่อยู่ไกลจากที่ตั้งระบบกรองน้ำ จึงอยากขยายการจัดตั้งระบบในชุมชนเพิ่มเติม เช่น ติดตั้งที่โรงเรียน

- การขอรับสนับสนุนจากส่วนท้องถิ่น อบต. เพื่อขยายผลเป็นไปได้อย่าง เนื่องจากจะให้ความสำคัญกับระบบใหญ่ เน้นงานสิ่งก่อสร้างเป็นหลัก เช่น ถนน ศาลา ทั้งนี้ ชุมชนจะใช้งบประมาณในการบริหารจัดการหมู่บ้านในการดำเนินการต่อไป

๒. ปัญหาอุปสรรคด้านดำเนินการ

- พื้นที่ดำเนินการค่อนข้างทุรกันดาร ต้องมีการเร่งดำเนินการก่อนฤดูฝน และทิ้งช่วงเข้าติดตามหลังหมดฤดูฝน ทำให้การดำเนินการบางกิจกรรมล่าช้า และการติดต่อ สื่อสารภาคีเครือข่ายในพื้นที่บางพื้นที่การติดต่อสื่อสารลำบาก ทำให้การประสานงานล่าช้า

- การขนส่งตัวอย่างน้ำค่อนข้างลำบาก อยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ใช้เวลาในการขนส่งยาวนาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้

๓. ปัญหาน้ำบริโภค

๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านด่าน ประสบปัญหาดังนี้

๑.๑ น้ำดื่มไม่เพียงพอ

- ๑.๒ น้ำดื่มไม่สะอาด
- ๑.๓ ที่กักเก็บน้ำเสื่อมสภาพ
- ๑.๔ ในฤดูร้อนน้ำดื่มไม่เพียงพอส่งผลให้เกิดตะกอนสะสมเยอะ
- ๑.๕ น้ำส้วมลงเดินในน้ำที่ตนบริโภค
- ๑.๖ ตะกอนจากดินโคลนเยอะ
- ๑.๗ มีเศษใบไม้ แมลงตกในถัง
๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะจุก ประสบปัญหาดังนี้
 - ๒.๑ น้ำมีขุ่น
 - ๒.๒ มีการเลี้ยงสัตว์บริเวณต้นน้ำ
 - ๒.๓ น้ำมีกลิ่นเหม็น
 - ๒.๔ ไม่มีระบบการกรองน้ำ
 - ๒.๕ มีสารพิษเจือปน
 - ๒.๖ น้ำไม่พอใช้ในฤดูแล้ง
 - ๒.๗ ทำไร่บนแหล่งน้ำ
 - ๒.๘ ขาดความดูแลเอาใจใส่แหล่งต้นน้ำ
 - ๒.๙ ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องน้ำสะอาดและปลอดภัย
๓. ตำบลบ่อเกลือเหนือ
 - ๓.๑ น้ำขุ่น
 - ๓.๒ น้ำเป็นตะกอน
๔. ตำบลดงพญา
 - ๔.๑ ไม่มีเครื่องกรอง
 - ๔.๒ น้ำไม่พอใช้
 - ๔.๓ น้ำไหลช้า
 - ๔.๔ น้ำไม่สะอาด มีสีขุ่น มีกลิ่นเหม็น มีตะกอน
 - ๔.๕ มีเศษใบไม้ปะปน

- ๔.๖ แท็งค์น้ำไม่มีฝาปิด
- ๔.๗ มีไส้เดือน
- ๔.๘ มีแมลงไหลมาตามน้ำ

ภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมดำเนินโครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน (ลุ่มน้ำน่าน)
หน่วยงาน ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กรมอนามัย

๑. การพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการจัดการน้ำบริโภค อ.บ่อเกลือ และ อ.เฉลิมพระเกียรติ

๒. การขยายผลการจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน

๙. สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

พื้นที่ดำเนินการ:

- กลุ่มน้ำแม่สะมาด-ห้วยหมากกลาง อำเภอเมือง และอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- กลุ่มน้ำปิงน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
<p>โครงการหลัก: โครงการพัฒนาการจัดการน้ำบริโภคในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ</p> <p>กิจกรรม: การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ประกอบด้วย ๒ รูปแบบ คือ</p> <p>๑. รูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคระบบทรากรองเข้าในประปาภูเขา ตำบลบ้านสาม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>๒. รูปแบบการสร้างความร่วมมือเพื่อความยั่งยืนของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำของชาวไทยภูเขาในพื้นที่บ้านพอนอคี ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p>	<p>๑๕๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>รูปแบบที่ ๑ การปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคระบบทรากรองเข้าในประปาภูเขา ตำบลบ้านสาม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชนต้นแบบให้มีคุณภาพได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน และบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ชุมชน และประชาชน ให้สามารถพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และดูแลคุณภาพน้ำได้ด้วยชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการจัดสร้างนวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค - ประเมินประสิทธิภาพในการปรับปรุงคุณภาพน้ำของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค - อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาต้นแบบกลไก ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคแก่ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ และถอดบทเรียนกระบวนการสร้างนวัตกรรมระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคแบบชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้การแก้ปัญหาสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม <p>รูปแบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพในการลดการปนเปื้อนของเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ ๒๙.๑๗ - ๙๓.๔๒ และ ลดการปนเปื้อนของเชื้อฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ร้อยละ ๙๐.๘๒ - ๑๐๐ ส่วนพารามิเตอร์อื่นๆ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย ปี ๒๕๕๓ กำหนด และผลจากการสอบถามความมั่นใจ และความพึงพอใจต่อนวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำของประชาชนในชุมชนบ้านสาม พบว่า มีความมั่นใจ</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>ร้อยละ ๑๐๐ คือ มั่นใจว่าระบบสามารถผลิตน้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัยให้ประชาชนไว้ดื่มได้ ส่วนความพึงพอใจในด้านปริมาณ ความพอเพียงของน้ำ ความใสของน้ำดื่ม กลิ่นของน้ำ รสชาติ ตำแหน่งที่ตั้งของระบบ การดูแลรักษา และภาพรวมของนวัตกรรม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดีมาก คือ ร้อยละ ๖๗.๗ ร้อยละ ๕๘.๑ ร้อยละ ๕๘.๑ ร้อยละ ๖๒.๓ ร้อยละ ๔๘.๔ ร้อยละ ๕๔.๘ และ ร้อยละ ๕๓.๗ ตามลำดับ ทั้งนี้ได้ทำเรื่องส่งมอบนวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชนต้นแบบให้กับ อบต.ห้วยห้อม เพื่อให้บริหารจัดการดูแลระบบกรองน้ำชุมชนต่อไป และคณะกรรมการหมู่บ้านมีแผนการต่อเนื่องโดยจะดำเนินการเดินระบบท่อกระจายน้ำที่ผ่านระบบดังกล่าวไปยังถึงเก็บกักน้ำตามจุดต่างๆ ในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงน้ำบริโภคที่สะอาด และสะดวกในการนำไปใช้มากขึ้น</p>
		<p><u>รูปแบบที่ ๒</u> การสร้างความมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืนของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำของชาวไทยภูเขาในพื้นที่บ้านพอนอคี ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชนต้นแบบ ให้มีคุณภาพได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและเพื่อบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ชุมชน และประชาชน ให้สามารถพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และดูแลคุณภาพน้ำได้ด้วยชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยใช้หลักกลยุทธ์ PIRAB ในการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกพื้นที่ศึกษาเพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ - ทบทวนวรรณกรรม เพื่อคัดเลือกระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำที่เหมาะสมกับพื้นที่ - ดำเนินการจัดสร้างนวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>- ประเมินประสิทธิภาพของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค</p> <p>- อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาต้นแบบระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำแก่ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ถอดบทเรียนกระบวนการสร้างนวัตกรรมระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคแบบชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้การแก้ปัญหาสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน และเป็นรูปธรรม</p> <p>แบบแปลนนวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคชุมชนต้นแบบ</p> <p>นวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคชุมชนต้นแบบ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย</p> <p>(๑) ถังน้ำดิบ สำหรับเก็บสำรองน้ำดิบ หรือประปาภูเขา เพื่อสำรองน้ำ และพร้อมป้อนน้ำเข้าสู่ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค ซึ่งจะช่วยในการ</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>ตกตะกอนขนาดใหญ่ตามแรงโน้มถ่วงของโลกชั้นที่ ๑ เป็นการลดปริมาณอนุภาคตะกอนดินและสารอินทรีย์ที่ตกตะกอนได้ง่ายลงระดับหนึ่งก่อน</p> <p>(๒) ถังขวด ภายในประกอบด้วย ขวดพลาสติกตัด ๓ ส่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตกตะกอนที่ปนเปื้อนอยู่ในน้ำได้มากขึ้น คุณภาพน้ำจะดีขึ้น ช่วยลดการอุดตันที่หน้าทรายกรองในขั้นตอนถัดไปได้</p> <p>(๓) ถังทรายกรองช้า ประกอบด้วย ทรายละเอียด ทรายหยาบ กรวด เป็นขั้นตอนสำคัญของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ จะทำหน้าที่กรองตะกอนที่มีขนาดเล็กที่หลงเหลือจากการตกตะกอนจากถังน้ำดิบ และถังขวด รวมถึงมีกลไกการทำงานที่อาศัยชั้นเมือกชีวภาพเรียกว่า ชมัทซ์เด็คเค (Schmatzdecke) ที่ผิวหน้าทรายเป็นกลไกสำคัญในการกรอง และกำจัดจุลินทรีย์ก่อโรค ทั้งแบคทีเรีย ไวรัส ไข่พยาธิ รวมถึงสารอินทรีย์ มีประสิทธิภาพในการกำจัดจุลินทรีย์ได้ประมาณร้อยละ ๘๐-๙๙</p> <p>(๔) ถังถ่าน ทำหน้าที่กำจัดกลิ่น สี และสารอินทรีย์ คณะผู้ศึกษาได้เลือกใช้ถ่านไม้ เนื่องจากชุมชนสามารถจัดหาได้ง่าย สำหรับเปลี่ยน เมื่อถ่านไม้ซูดเต็มหมดสภาพไม่สามารถดูดซับสารได้ และราคาประหยัด</p> <p>(๕) ถังน้ำใส ใช้ในการเก็บสำรองน้ำบริโภค พร้อมติดตั้งก๊อกร้ำสูงจากพื้น ๖๐ เซนติเมตร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสิ่งสกปรกจากพื้น</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		 <p data-bbox="1205 850 1771 895">นวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคชุมชนต้นแบบ</p> <p data-bbox="1032 927 1912 1018">สรุปผลการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคของชุมชนชาวไทยภูเขา</p> <p data-bbox="1032 1023 1951 1396">ชุมชนชาวไทยภูเขา ที่อาศัยบนพื้นที่สูง อยู่ห่างไกล ทุกกัันดาร เข้าถึงได้ยาก เป็นชุมชนที่มีข้อจำกัดด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ เช่น ไฟฟ้า คมนาคม ประปา น้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย เป็นต้น ชุมชนเหล่านี้จะใช้น้ำประปาภูเขาเป็นหลักในการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีคุณภาพไม่เหมาะสมในการดื่มและอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน การดำเนินการเพื่อให้ชุมชนลักษณะนี้มีน้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย มีคุณภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องดำเนินการให้ชุมชนมีองค์ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเป็นสิ่ง</p>

ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ชุมชนเกิดความเป็นเจ้าของนวัตกรรม เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่อง และเห็นประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนจากนวัตกรรมที่สร้างขึ้น และชุมชนจะมีการดูแลรักษา และพัฒนาต่อยอดไปสู่พื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายกันต่อไป ได้อีกด้วยการคัดเลือกและพัฒนาาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เป็นเรื่องที่จำเป็นเช่นกัน รวมถึงงบประมาณที่ชุมชนต้องใช้ในการดูแลรักษาต้องไม่สูงมาก และอุปกรณ์ที่ต้องใช้สามารถจัดหาได้ง่ายในท้องถิ่น นวัตกรรมปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคที่เลือกสำหรับชุมชนชาวไทยภูเขาเป็นระบบทรายกรองซ้ำ มีความเหมาะสมกับชุมชนพื้นที่สูง จากการศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาที่พบปนเปื้อนในน้ำเพื่อการบริโภคของชุมชนต้นแบบนี้ได้ ดังนี้ ลดสีที่ปนเปื้อนในน้ำ ได้ร้อยละ ๑๐.๓ - ๕๐.๙ กำจัดการปนเปื้อน เชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียลงได้ร้อยละ ๓๕.๒-๙๖.๐ เชื้อฟิโคลิฟอร์มแบคทีเรีย ลดลงได้ร้อยละ ๕๘.๘-๑๐๐ ส่วนพารามิเตอร์อื่น ได้ตามมาตรฐานน้ำ ประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนด แต่เนื่องจากผลการศึกษาจากการติดตามประสิทธิภาพช่วงที่ศึกษา ๓ เดือนเท่านั้น ซึ่งกลไกการทำงานที่อาศัยชั้นเมือกชีวภาพเรียกว่า ชมูทซ์เด็คเค (Schmatzdecke) ที่ผิวหน้าทราย อาจยังทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ทำการเก็บตัวอย่างน้ำบริโภคจากระบบเพื่อดูประสิทธิภาพต่อไป และการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค ระบบทรายกรองซ้ำ เป็นระบบที่ง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ต้องการการดูแลรักษามากนัก ไม่ต้องใช้ไฟฟ้าในการดำเนินการระบบ แต่เหมาะสมกับคุณภาพน้ำ ดิบที่มีความขุ่นไม่เกิน ๕๐ NTU จึงเหมาะสมกับประปาภูเขาซึ่งมีคุณภาพน้ำดิบค่อนข้างดี ชุมชนชาวไทยภูเขาที่ห่างไกล สามารถสร้างระบบนี้ได้และใช้งานได้จริง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำ รูปแบบนวัตกรรมนี้ไปปรับใช้กับชุมชนชาวไทยภูเขาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ เพื่อให้ประชาชนทุกพื้นที่มีน้ำบริโภคที่สะอาด ปลอดภัย ครอบคลุมและมีความเท่าเทียมกัน</p> <p>แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด</p>

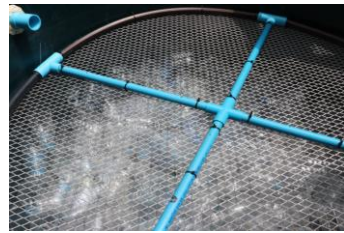
ชื่อโครงการ	งบประมาณที่ได้รับ	ผลการดำเนินงาน
		<p>(๑) นวัตกรรมระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำของชาวไทยภูเขาต้นแบบ เป็นระบบทรายกรอง้ำสามารถปรับปรุงคุณภาพน้ำ บริโภคได้มีคุณภาพระดับหนึ่ง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้อย่าง ครอบคลุมมากขึ้น ชุมชนควรเสนอให้กิจกรรมการพัฒนาต่อยอดระบบฯ บรรจุเข้าไปในแผน ๓ ปี ของ อบต. และให้ อบต. เสนอเข้าในสภาฯ สำหรับการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาต่อยอดต่อไป</p> <p>(๒) ให้กองช่าง อบต. มาสำรวจและออกแบบ ประมาณราคาของระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ บริโภคจากต้นแบบ เพื่อพัฒนาต่อยอดระบบฯ ให้มีกำลังผลิตมากขึ้นในอนาคต รองรับกับประชากรที่มากขึ้น และพิจารณาเพิ่มขนาดถังน้ำ ใส และจำนวนหัวก๊อกให้มากขึ้น เพื่อความรวดเร็วในการรองน้ำ การสร้างถังเก็บน้ำ เป็นถังซีเมนต์ขนาดใหญ่ที่สามารถสร้างได้โดยชุมชน ทดแทนการใช้ถังไฟเบอร์กลาส ซึ่งจะทำให้งบประมาณในการจัดสร้างมีราคาถูกกว่า</p> <p>(๓) เสนอให้ผู้บริหาร อบต. ทำการขยายจุดให้บริการ หรือต่อท่อจากระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคต้นแบบให้มีแรงดันส่งได้ทั่วหมู่บ้าน ถึงบ้านผู้ใช้น้ำ เป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในชุมชน</p> <p>(๔) ติดตั้งลูกลอย เพื่อควบคุมปริมาณน้ำ ดิบเข้าระบบ ป้องกันการล้นของน้ำจากระบบ ชวงประชาชนมาใช้บริการน้อย</p> <p>(๕) อบต. ร่วมกับ รพ.สต. สสอ. และ สสจ. บูรณาการจัดการอบรมให้ความรู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการน้ำ บริโภคให้กับประชาชนในชุมชนเป็นระยะ รวมถึงชุมชนอื่นที่สนใจที่จะจัดสร้างหรือพัฒนาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ บริโภค โดยให้บ้านพอนอคีเป็นชุมชนต้นแบบ ที่จะมาศึกษาดูงาน และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดสร้างต่อไป</p>

สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑. คุณภาพน้ำบริโภคของประชาชนในพื้นที่โครงการ ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากแหล่งต้นน้ำในการบริโภคโดยตรง มักพบปัญหาการปนเปื้อนสูง แหล่งน้ำเสื่อมโทรมสมควรอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำ ป้องกันไม่ให้มีการทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ หรือกิจกรรมอื่นใดที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำ
๒. จากสภาพชุมชนที่มีขนาดเล็กและตั้งอยู่ห่างไกล ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงความสะอาดของน้ำที่ใช้บริโภค แนวทางการจัดการน้ำสะอาดภายในชุมชนเองจะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ขยายความครอบคลุมทั้งชุมชน ตลอดจนดูแลบำรุงรักษาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ
๓. ปัญหาสุขอนามัยของประชาชนส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากขาดความเข้าใจ ขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน จึงควรสร้างความตระหนักรู้ สร้างความเข้าใจ สุขนิสัยที่ดีแก่ประชาชน ลดพฤติกรรมเสี่ยงโดยเฉพาะการจัดการสุขาภิบาลให้ทั่วถึง
๔. ควรมีการควบคุมการใช้สารเคมีต่างๆ ในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อลดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยตรง และควรมีการเฝ้าระวังการปนเปื้อนสารเคมีในแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคอย่างต่อเนื่อง
๕. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำที่กรมอนามัยจัดทำเป็นต้นแบบ และต้องการให้มีการขยายผลให้ครอบคลุมทั้งชุมชนและงบประมาณสนับสนุน โดยจัดเข้าแผนงานของท้องถิ่น
๖. การเฝ้าระวังน้ำบริโภคควรขยายให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการได้เอง

ภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมดำเนินโครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน (ชุมชนบ้านสาม)
หน่วยงาน สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

๑. การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค

๒. การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาต้นแบบกลไก ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค

ภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมดำเนินโครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน (ชุมชนบ้านพอนอคี)
หน่วยงาน สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

๑. การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค

น้ำดิบ น้ำที่ผ่าน
การปรับปรุง

๒. การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาต้นแบบกลไก ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค

ผู้รวบรวม และจัดทำ
กลุ่มพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภค
สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๙๐ ๔๖๐๖
โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๔๘๑๘